Sosiaali- ja terveysvaliokunta
Eduskunta

HE 241/2020 vp: Hallituksen esitys hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi:

- **Saimaan kanavan vuokrasopimuksen huomioiminen hyvinvointialueiden perustamisessa ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevassa lainsäädännössä**

Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä ja sen vaikutuksesta Saimaan kanavan vuokraamisesta Venäjältä tehtyyn sopimukseen.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tärkeänä yhteistyön turvaamista sosiaali- ja terveystoimen (SOTE-uudistus) ja pelastustoimen välillä ensihoitopalveluiden toteuttamisessa (mm. liikennevälineonnettomuudet) sekä tähän liittyvien hallinnollisten jakojen ja aluejakojen ratkaisemista yhdenmukaisella tavalla.

Erityiskysymyksenä ministeriö haluaa ottaa esille Saimaan kanavan vuokra-alueen pelastustoiminnan ja ensihoidon järjestämisen. Ministeriö on antanut edellisen uudistuksen yhteydessä sisäministeriölle lausunnon aiheesta 31.10.2016 (lausuntopyyntö SM 1620744/00.01.05.00/SMDno-205-2070), jossa Saimaan kanavan vuokra-alueen erilliskysymys on tuotu esille pelastustoimen osalta.

Suomi on sitoutunut 50 vuodeksi vuokraamaan Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan alueen. Asiaa koskeva valtiosopimus (SopS 8/2012) tuli voimaan 17.2.2012 ja sopimuskausi jatkuu vuoteen 2062 saakka.

Pääsääntö Saimaan kanavan vuokrasopimuksessa on, että vuokra-alueella on voimassa Venäjän federaation lainsäädäntö ja siellä toimivat Venäjän viranomaiset (15 artiklan 1 kappale). *Poikkeus tästä säännöstä on sisällytetty vuokrasopimuksen 15 artiklan 2 kappaleeseen,* jonka mukaan Suomella on oikeus järjestää omien kansalaistensa ja oikeushenkilöiden, kolmansien valtioiden kansalaisten ja oikeushenkilöiden ja Suomen viranomaisten väliset suhteet kysymyksissä, jotka koskevat koulutusta, sosiaaliturvaa, terveydenhuoltoa, verotusta, vakuuttamista, perintöoikeudellisia suhteista sekä työ-, perhe- ja muita siviilioikeudellisia suhteita. Tällä säännöksellä tarkoitetaan muun muassa *pelastustoimen ja ensihoidon järjestämistä* Venäjälle kuuluvalla vuokra-alueella ja kanavan osalla. Valtiosopimusta koskevan voimaansaattamislain (104/2011) 10 §:ssä säädetään, että muiden kuin Venäjän valtion kansalaisiin sovelletaan Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvalla osalla Suomen lainsäädäntöä koulutusta, sosiaaliturvaa, terveydenhoitoa, verotusta, vakuuttamista, perintöoikeudellisia suhteita sekä työ-, perhe- ja muita siviilioikeudellisia suhteita koskevaa lainsäädäntöä ja vahinkojen korvaamista koskevaa lainsäädäntöä, ellei sopimuksen 15 artiklan 1 kappaleesta muuta johdu.

Saimaan kanavan kanavavaltuutetut ovat 27.1.2011 tarkentaneet pöytäkirjalla pelastustoimen vastuujakoa. Suomen osapuolen vastuulla on Saimaan kanavan vuokra-alueen pelastustoimen järjestelyt kanavan vesialueella ja vesirakennuskohteilla (esim. kanavaväylä ja kanavan sulkualueet).

Saimaan kanavan vuokrasopimuksen 18 artiklassa säädetään kanavan hallinnosta ja artiklan nojalla kumpikin sopimuspuoli nimeää kanavavaltuutetun käsittelemään ja päättämään kaikista sopimuksen täytäntöönpanoon ja Saimaan kanavan alusliikenteen kehittämiseen liittyvistä asioista. Artiklan mukaan, ellei sopimuksessa muuta määrätä, sopimuspuolten kanavavaltuutetut tekevät päätökset yhteisestä sopimuksesta.

Tällä hetkellä Suomi huolehtii Saimaan kanavan vuokra-alueen pelastustoimesta ja ensihoidosta kanavan vesiliikenteen, erikoiskulkuluvalla liikkuvan henkilöstön sekä kanavarakenteiden osalta. Mainittujen tehtävien hoidosta Väylävirasto on tehnyt Etelä-Karjalan pelastustoimen ja Etelä-Karjalan sairaanhoitopiirin EKSOTEN kanssa sopimuksen pelastustoimen ja ensihoidon järjestämisestä ja kustannusten maksamisesta.

Koska kyseessä on Saimaan kanavan osalta pitkäaikainen valtiosopimus, pitää liikenne- ja viestintäministeriö tärkeänä, että edellä mainitut Saimaan kanavan vuokra-alueen tehtäviä koskevat järjestelyvastuut sisällytettäisiin eduskunnan käsiteltävänä olevaan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistä koskevaan lakiehdotukseen hyvinvointialueesta. Säädöskirjaus selkeyttäisi tilannetta, erityisesti pelastustoimen ja ensihoidon roolia koko kanava-alueella toimivana vastuuviranomaisena ja samalla tehtävien vaatimus- ja palvelutaso tulisi yhdenmukaiseksi. Liikenne- ja viestintäministeriö ehdottaa, että se hyvinvointialue, jonka alueella Saimaan kanavan Suomelle kuuluva osa sijaitsee, vastaisi ensihoidon ja pelastustoimen järjestämisestä kanavan Venäjälle kuuluvalla osalla.

Ehdotus lisäykseksi hallituksen esityksen 1. lakiehdotukseen (uusi 3 momentti 6 §:ään):

Laki hyvinvointialueesta:

2 luku
Hyvinvointialueen tehtävät ja järjestämisvastuu

6 §
Hyvinvointialueen tehtävät

Hyvinvointialue järjestää sille lailla säädetyt tehtävät. Hyvinvointialue voi lisäksi alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä. Hyvinvointialueen itselleen ottama tehtävä hoitaminen ei saa laajuudeltaan olla sellainen, että se vaarantaa hyvinvointialueen lakisääteisten tehtävien hoitamisen.

Hyvinvointialue voi alueellaan tai yhdessä toisen hyvinvointialueen kanssa myös tämän hyvinvointialueen alueella harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, jos se tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Hyvinvointialueen toiminnasta kilpailutilanteessa markkinoilla säädetään 15 luvussa.

Etelä- Karjalan hyvinvointialueen tehtäviin kuuluvat myös sellaiset pelastustoimen ja ensihoidon tehtävät Saimaan kanavan vuokra-alueella, jotka Suomen tulee suorittaa Suomen tasavallan ja Venäjän federaation välillä Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän alueen vuokraamisesta Suomen tasavallalle sekä Saimaan kanavan kautta tapahtuvasta alusliikenteestä laaditun sopimuksen (SopS 8/2012), sen *täytäntöön panemiseksi tehtyjen päätösten sekä sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain (104/2011) nojalla.*

Seppo Kykkänen
Toimistopäällikkö

Jakelu LVM/virkamiesjohtoryhmä ja VEO-johtoryhmä

Tiedoksi LVM/Saimaan kanavavaltuutetun toimisto